

Bilag 2.3.2: Udpegning af styrkepositioner - opgavebeskrivelse

Baggrund

Forenklingsudvalget for Erhvervsfremme identificerede ca. 60 danske klynge-lignende organisationer og innovationsnetværk med store overlap og konkurrerende offentligt støttede tilbud. Udvalget anbefalede derfor en konsolidering af klyngeindsatsen, hvor der kun gives offentlig medfinansiering til én klyngeorganisation per erhvervs- og teknologiområde (styrkeposition). Konsolideringen blev en del af den politiske aftale om forenkling af erhvervsfremmesystemet og den nye lov om erhvervsfremme.

Ved at konsolidere klynge- og innovationsnetværksindsatserne skabes et bedre overblik for virksomhederne, kompetencerne samles færre steder, og der undgås overlap mellem indsatserne.

Bestyrelsens opgave

Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse skal medvirke til at understøtte konsolideringen og reduktionen i antallet af offentligt medfinansierede klynger og innovationsnetværk. Det sker i henhold til lov om erhvervsfremme ved, at Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse i sin strategi for decentral erhvervsfremme skal udpege erhvervs- og teknologiområder inden for hvilke, der kan udbydes offentlig finansiering til klyngeorganisationer og innovationsnetværk. Udpegningen skal lede til, at antallet af offentligt finansierede klynger reduceres til 10-12 og et mindre antal start-up klynger inden for spirende teknologier og markeder. Fremadrettet kan der kun udbydes offentlig medfinansiering til klynger og innovationsnetværk til én aktør inden for de udpegede erhvervs- og teknologiområder.

Proces efter udpegning

Erhvervs- og teknologiområder, der udpeges af Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse, indstilles til Uddannelses- og Forskningsministeriet (UFM). I henhold til disse indstillinger tildeler UFM midler til aktiviteter i klynger og innovationsnetværk efter udbud. Et udbud ventes at kunne finde sted i 2020 mhp. finansiering fra primo 2021. Endvidere råder Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse over midler, herunder EU-strukturfondsmidler, der kan prioriteres til at understøtte klyngeindsatsen i tråd med konsolideringsprocessen. Der er på nuværende tidspunkt dialog mellem sekretariatet og UFM med henblik på at koordinere denne proces.

ERHVERVSSTYRELSEN

Vejlsøvej 29

8600 Silkeborg

Tlf. 35 29 17 17

CVR-nr 10 15 08 17

E-post deb@erst.dk

www.erst.dk

ERHVERVS MINISTERIET

Udpegning af erhvervs- og teknologiområder

Med henblik på at understøtte videngrundlaget til udpegningen af erhvervs- og teknologiområder er der udarbejdet to analyser af henholdsvis erhvervsmæssige og forsknings- og teknologimæssige styrker (begge IRIS Group). Analyserne suppleres af en kvalitativ aktørundersøgelse, der viser opfattelser af styrkepositioner i interessentlandskabet, og kan i et vist omfang også benyttes til at identificere spirende områder. Desuden forventes analyserne at bidrage til udarbejdelsen af en ny, dansk smart specialiseringsstrategi, der ventes at blive stillet krav om i forordningsgrundlaget for strukturfondsprogramperioden 2021-2027.

En styrkeposition kan ses som et erhvervs- og teknologiområde, som i kraft af global specialisering og konkurrencedygtighed kan bidrage mere til Danmarks vækst end andre erhverv. Internationalt, nationalt, regionalt og kommunalt findes mange erfaringer med at identificere prioriterede områder for erhvervsfremme, men der eksisterer ikke en entydig metode og tilgang, der kan indfange alle relevante perspektiver på én gang. Derfor anvendes ofte flere forskellige data- og analysetyper til at kvalificere de strategiske prioriteringer.

Det er desuden væsentligt for udpegningen, at der indgår overvejelser om hvilke erhvervs- og teknologiområder, der med klynger og innovationsnetværk som virkemiddel har potentiale til at skabe den største erhvervsøkonomiske effekt. Det flugter med anbefalinger fra bl.a. OECD¹ om i klyngeudvikling også at tage højde for den eksisterende erhvervs- og innovationsinfrastruktur.

Begreberne ”klynge” og ”innovationsnetværk”

En klynge er en erhvervsøkonomisk aktivitet, som kan forekomme i markedet, hvor en gruppe af virksomheder med et erhvervs- og/eller teknologifællesskab, herunder relevante dele af rådgiverbranchen, leverandører mv., samarbejder med andre virksomheder, offentlige organisationer, videninstitutioner m.fl. om at skabe udvikling og innovation og for at accelerere vækst og værdiskabelse. Samarbejdet er endvidere motiveret af, at det giver konkurrencemæssige fordele, som den enkelte virksomhed ikke kan opnå alene.

En klyngeorganisation etableres af aktørerne i klyngen i fællesskab med henblik på at fastlægge fælles strategisk retning og varetage administration, aktiviteter og services, som klyngens aktører efterspørger. Selve organisationen er en neutral samarbejdsplatform med aktiv deltagelse af både virksomheder, videninstitutioner, offentlige myndigheder og investorer fra ind- og udland.

Hidtil har klyngeorganisationer primært været finansieret af de regionale vækstfora med et for sekretariatet ukendt yderligere omfang af kommunal medfinansiering. De nationale innovationsnetværks hovedfinansieringskilde er en finanslovsbevilling under Uddannelses- og Forskningsministeriet. For disse midler gælder det, at størstedelen af midlerne skal tilfalde videninstitutioner.

¹ OECD (2010): Innovation Policy Handbook – Cluster Policies.

Et innovationsnetværk er et offentligt finansieret projekt, hvor virksomheder, videninstitutioner, offentlige aktører m.fl. går sammen i et projektpartnerskab på tværs af landet, og modtager en bevilling fra Uddannelses- og Forskningsministeriet til at skabe videnbaseret udvikling og vækst i virksomhederne. Projektet har et klart afgrænset fokusområde, der kan være en væsentlig branche, et erhvervsområde eller en teknologi. I projektet etableres et sekretariat, som varetager administration, aktiviteter og services. Innovationsnetværk er forankret i en værtsorganisation, fx en klyngeorganisation.

Nuværende klynger og innovationsnetværk

Den nationale klyngesupportfunktion, Cluster Excellence Denmark, har lavet en oversigt over de danske klynger og innovationsnetværk, der har opnået klyngecertificering i henhold til European Cluster Excellence Initiative. Det er således ikke en udtømmende liste over det offentligt støttede klyngelandskab. Af tabellen neden for fremgår 46 aktører, som er opdelt i overordnede kategorier med henblik på at skabe et overblik. Det bemærkes, at det er sekretariatets kategorisering, og nogle klynger/innovationsnetværk kan placeres i mere end én kategori – fx dækker flere klynger/innovationsnetværk inden for energi også miljø.

<p>Fødevarer</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Innovationsnetværk:</i> Danish Food Innovation (forankret i Agro Business Park) • <i>Innovationsnetværk:</i> INBIOM (forankret i Agro Business Park) • Agro Business Park • Danish Food Cluster • Nordjysk FødevareErhverv • Videncenter for Fødevareudvikling
<p>Energi og miljø</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Innovationsnetværk</i> for Smart Energy (forankret i CLEAN) • <i>Innovationsnetværk:</i> Energy Innovation Cluster (forankret i Energy Innovation Cluster) • <i>Innovationsnetværk</i> for miljøteknologi (forankret i CLEAN) • Energy Innovation Cluster (klyngeorganisation) • CLEAN • Gate 21 • House of Energy • Vand i Byer
<p>Life science</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Innovationsnetværk:</i> Danish Healthtech (forankret i Welfare Tech) • <i>Innovationsnetværk:</i> Biopeople (Forankret på KU) • Medicon Valley Alliance • MTIC – MedTech Innovation Consortium • Welfare Tech
<p>Den maritime sektor, transport og logistik</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Innovationsnetværk</i> – Transportens innovationsnetværk (forankret i MDC) • Fyns Maritime Klynge • MARCOD – Maritimt Center for Optimering og Drift • MDC – Maritime Development Center • SmartLog
<p>Kreative erhverv</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Innovationsnetværk</i> – Lifestyle & Design Cluster (forankret i Lifestyle & Design Cluster) • Lifestyle & Design Cluster • Design to Innovate • Interactive Denmark • The Animation Workshop
<p>Avanceret produktion, robotter og droner</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Innovationsnetværk:</i> Robo Cluster (forankret i Odense Robotics) • <i>Innovationsnetværk:</i> Innovationsnetværk for fremtidens produktion (forankret i MADE) • DAMRC – Danish Advanced Manufacturing Research Center

<ul style="list-style-type: none"> • MADE – Manufacturing Academy of Denmark • Odense Robotics • UAS Denmark
IT og nye digitale teknologier <ul style="list-style-type: none"> • <i>Innovationsnetværk</i> – Infnit (forankret på AAU) • <i>Innovationsnetværk</i> – Smart City Cluster (forankret i Gate 21) • BrainsBusiness
Sikkerhed og forsvar <ul style="list-style-type: none"> • <i>Innovationsnetværk</i>: Inno-Sec (forankret i CenSec) • CenSec
Materialeteknologi <ul style="list-style-type: none"> • <i>Innovationsnetværk</i>: Dansk Materiale Netværk (forankret i Plast Center Danmark)
Finansiel sektor <ul style="list-style-type: none"> • Copenhagen Fintech
Byggeri <ul style="list-style-type: none"> • <i>Innovationsnetværk</i>: InnoByg (forankret på Teknologisk Institut)
Lyd <ul style="list-style-type: none"> • Danish Sound Network
Oplevelsesøkonomi <ul style="list-style-type: none"> • <i>Innovationsnetværk</i>: Invio (forankret på AAU)
Forskningsinfrastruktur <ul style="list-style-type: none"> • BigScience ("rådgivningsnetværk")

De fleste af de 17 innovationsnetværk er forankret i en klyngeorganisation. En mindre del er forankret på en videninstitution. Det bemærkes, at der inden for store danske erhvervsområder er flere og store klyngeorganisationer, og at der er stor variation mellem klyngerne og innovationsnetværkenes størrelse og bredde. Nogle har forholdsvis mange medarbejdere og et bredt genstandsfelt, mens andre har få medarbejdere og et mere snævert genstandsfelt.

Videre proces for konsolidering af klynger og innovationsnetværk

Der pågår allerede nu en konsolideringsproces blandt aktørerne, og antallet af aktører kan derfor forventes at ændre sig løbende. Dette understøttes yderligere af erhvervsfremmebestyrelsens beslutning om at genudbyde supportfunktionen (som aktuelt varetages af Cluster Excellence Denmark) i samarbejde med UFM (Styrelsen for Institutioner og Uddannelsesstøtte) med fokus på bl.a. konsolidering samt bestyrelsens beslutning om at oprette en konsolideringspulje for klyngeorganisationer. Nedenstående figur 1 giver et overblik over konsolideringsprocessen.

Figur 1. Overblik over konsolideringsprocessen

